ՏԵՍՈՒՆ ԵՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3411 — ՈՒՐԲԱԹ 18 ՓԵՏՐՎԱՐ 1883 — Ն. Տ. 2 ՄԱՐՏ

ՄԱՄՐԱՄ

ԼՐԱԳԻՐ

ԳԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան վին Կ. Պոլսոյ համար 10 Մէճիտա
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 1/2 »
» » Գաւառաց » 6 1/2 »
Օտար թղթատարով ղրկուած 2 1/2 լիրա
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրշ երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կը լինի։

30 ՓԱՐԱԶ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՑ

30 ՓԱՐԱԶ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գնացած լրագրաց ճանրու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբեր՝ Կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր Կամ ուղղուի։
Կ. Պոլիս Բիզա՝ Զարշըսը Թիւ 33 Մա
Ձանրու ծ. Նամակ չընդունուիր։
Զատուած նամակ գրուած, եւ այն ետ չենտրուիր։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Խառն.— Հեռագրական.— Ազգային լուրեր.— Թղթակցութիւն (Երզնկա) —Կ. Պոլիս եւ Տիրիս.— Բագրեւանդայ Ս. Ցոլհ. վանքի դիւերոթիկ ուսումնարանը եւ 16 հազար բուրլու գործագրութիւնը.— Թերթոն Մասիսի. Ռուսահայ հանրայանական ուսանողաց կեանքը։

Կ. ՊՈԼԻՍ 18 ՓԵՏՐՎԱՐ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ. Սուլթանը 15,000 ղրուշ ամսական կապեց ներքին գործոց նախորդ նախարար Բարձր. Մահմուտ Նեդիմ փաշային։

Մայրաքաղաքիս Գերմանական դեսպան Պ. Ռատովից Նախընթաց օրը Ֆէներ երթալով այցելութիւն տուաւ Ցունաց Ս. Պատրիարքին։

Կ. Պոլսոյ Պատանեաց [illegible] Մոնսիսնեէօր Պոթէլլի նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Մեծ Եպարքոս Բարձր. Սայիտ փաշայի հետ։ Մոնսիսնեէօր Պոթէլլի քանի մ'օրէն Վեհ. Սուլթանին պիտի ներկայանայ։

Վեհ. Սուլթանն, տակից ինն օր առաջ վասվորի նեղուցին դուրս ընկղմեալ Անգլիական շոգենաւին ազատեալ նաւատներուն և ուղեւորներուն դրամական նպաստ պարգեւած լինելով, այս վերջինները շնորհակալութեան ուղերձ մը մատուցին Ն. Կ. Վեհափառութեան։

Կայսերական Թանգարանին կից գտնուած գեղարուեստից վարժարանին շինութիւնն աւարտած լինելով պիտի բացուի ի մօտոյ։ Ցիշեալ վարժարանին դասախօսութեանց հետեւելու համար մինչև ցարդ արձանագրուող աշակերտաց թիւն հազիւ 17ի կը հասնի։

Պաշտօնական հիւպատոսաց պաշտօնանկութեան պատճառները քննող յանձնախումբը չորեքշաբթի օրը վերատին դումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ Տատեան Յարութիւն էֆէնտիի։ Սոյն նիստին մէջ յանձնախումբն՝ երբեմն Թէհրանի Օսմ. հիւպատոս Նէմէնի էֆէնտիի պաշտօնանկութեան պատճառները քննեց։

Ցունական Վիպանթիս լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Ադրիանուպոլսոյ Պուլլար Մետրապոլիտը դատաստանի ենթարկուեր է տեղական իշխանութեան կողմէ, ամբաստանուելով թէ արգիլեալ գրքեր տարածեր է Ադրիանուպոլսոյ կուսակալութեան մէջ և թէ Օսմ. իշխանութեանց թշնամի եղող լրագրաց յօդուածներ գրեր է։

Հալէպի Իտալական հիւպատոսարանին թարգման Ֆէթուլլահ Ղազալի, որ կուսակալութեան և մարդասպանութեան կրկին ամբաստանութեամբ ձերբակալուած ու բանտարկուած էր, վերջին օրերս բանտէն արձակեցաւ։

Ահմէտ անուն զօրական մը, որ գինովցած լինելուն պատճառաւ նախընթաց օրը բռնուած ու բանտարկուած էր իւր բնակած զօրանոցին մէջ, քովը գտնուած զմեղլով մ'ինքզինք քանի մը տեղէն վիրաւորելով սպաննեց։

Ցունական Ավվի լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Կիրիտի կուսակալ Ֆոթիատէս փաշա՝ Բ. Դռնէն հրաման ստացած լինելով յառաջիկայ շաբթու մայրաքաղաքս պիտի դայ եղեր։

Ֆոթիատէս փաշայի մայրաքաղաքս գալուն նպատակը թէև յայտնի չէ, բայց կը կարծուի եղեր թէ իւր պաշտօնավարութիւնն, որ կը լրանայ ի մօտոյ հինգ տարի եւս երկարել տալու նպատակ ունի։

Թերճէմանի Հագիգաթ Ք'իմանայ թէ կայսերական կառավարութիւնը դրոշմի տուրքը բառնալով, անոր տեղ յատուկ սակագնի մը համեմատ տոմսաթուն (քոչան) մը պիտի սահմանէ, և ըստ այնմ ամեն էմանէթ տուրք մը պիտի առնու իւրենց ատոհճանին համեմատ։

Անգլիական լրագրիրը Մեծն Բրիտանիոյ գահոյն թեկնածուի մը մահը կը ծանուցանեն. այս ձոն կուտ անուանի նախկին հարիւրապետի մ'է, որ 1837 մայիս 24ին նախատեց թագուհին, երբ սա բաց կառքով ք'անցնէր Լոնտրայի հրապարակներուն մէկէն։ ձոն կուտ ձերբակալուելով [illegible] ըրաք Դէսորդ Դ. և Քարոլին թագուհւոյն որդին էր և հետեւապէս անվիճելի իրաւունքներ ունէր Անգլիոյ գահոյն վրայ։ Ձոն կուտ դիմարանոցի մը մէջ փակուեցաւ իբրև խելագար վերջին օրերս հոն մեռաւ՝ 45 տարի փակեալ մնալէ յետոյ։

Մահսուսէի ընկերութեան տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Միջերկրականի մէջ տիրող բուռն փոթորկաց պատճառաւ՝ Ափրիկեան Տրիպոլիս գնացող թղթատար Գալէրիէ շոգենաւն, ինչպէս նաև Տրիպոլսէն եկող Մէտարը թէվֆիգ շոգենաւը 10 օրէ ի վեր Սուսայի ծովածոցն ապաստանած լինելով չեն կրցած իրենց ճանբան շարունակել։

Անցեալ տարի Ֆրանսայի մէջ 363 1/2 միլիոն ֆրանքի ծխախոտ սպառած է։

Բեռլրսպուրկէն փետր. 18 թուով կը հեռագրեն թէ ռուսական իշխանութիւնք Տփղիսի և Սթավրոպոլի մէջ քանի մը ոչնչականներ ձերբակալեր են, որք Ֆրանսայի մէջ ձերբակալեալ Քրաբոթքին անուն Ռուս իշխանին կուսակիցները կը համարուին եղեր։ Կը կարծուի թէ յիշեալ ոչնչականք պատճառ եղած են այն մեծամեծ հրդեհներուն, որք անցեալ տարի պատահեցան Ռուսիոյ մէջ։

Նէպոլոնս լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Օսմ. Ընդհ. պարտուց վարչական խորհուրդն՝ իւր վերջին նիստերէն մէնոյն մէջ որոշեր է միացնել Թուրքիոյ փոխառութիւնները, և այս նպատակաւ պէտք եղած տեղեկագիրն ալ պատրաստեր է։

Շրջաբերութեան հանուելիք նոր արժէթուղթք, որք կայսերական կառավարութեան և արժէտեարց միջեւ եղած վերջին կարգադրութեան համեմատ որոշուած գումարը պիտի պարունակեն, Եւրոպիոյ մեծ դրամագլուխներուն միջոցաւ հին արժէթղթոց հետ պիտի փոխանակուին։ Մէն մի արժէթուղթ 36 կրտոն պիտի պարունակէ, և մերթ ընդ մերթ տրուած տոկոսն յիշեալ կտրոններուն սպիտակ կողմին վրայ պիտի արձագրուի։

Օսմ. ընդհ. պարտուց վարչական խորհուրդն իւր երէկի նստին մէջ արժէթղթոց տպագրութեան խնդրոյն վրայ պիտի խորհէր։ Կը կարծուի թէ արժէթուղթք Լոնտրայի և Փարիզի տպարանաց մէջ պիտի տպուին միօրինակ ձեւով։ Կայսերական կառավարութիւնն ալ երկու պատուիրակ պիտի ղրկէ յիշեալ քաղաքներն, որպէս զի տպագրութեան վրայ հսկեն։

Անգլիական էֆիրչըն կազէթ լրագրին խօսքին նայելով Օսմ. պատուիրակ մը Գահիրէ կ'ապասուի եղեր ի մօտոյ։ Յիշեալ պատուիրակը կարեւոր հրահանգներ պիտի տանի եղեր կայսերական Քօմիսէր Գասարի պէյին, որ ինչպէս յայտնի է, Տէրվիշ փաշայի արտասովոր Քօմիսէրութեան ընկերացած լինելով, ի վերջոյ Գահիրէ մնացած էր՝ իբրև ներկայացուցիչ Բ. Դրան։

Արդէն ծանուցինք թէ Իտալական կառավարութիւնն՝ Ափրիկեան Տրիպոլսոյ Իտալական հիւպատոսարանին դէմ եղած վերջին թշնամական ցոյցին պատճառաւ՝ Ինքոնա զրահաւորը Տրիպոլիս ղրկած էր։ Իտալական Ֆանֆուլլա լրագիրը կը հաստատէ թէ Ինքոնա զրահաւորին հրամանատարն հրաման տարած է Իտալական հիւպատոսին թէ Տրիպոլսոյ Օսմ. իշխանութիւնք լիակատար գոհացում չտան, հիւպատոսն՝ Իտալական հպատակաց պաշտպանութիւնն և իւր դիւանին պատպանութիւնը Գերմանիոյ հիւպատոսարանին յանձնելով՝ Ինքոնա զրահաւորը քաշուի։

Վագրիթ՝ իւր առած ստոյգ տեղեկութեանց յենլով՝ կը ծանուցանէ թէ Բ. Դրան ձեռք առած միջոցներուն շնորհիւ՝ սոյն միջադէպը կարգադրուած լինելով, Իտալական կառավարութիւնն՝ Ինքոնա զրահաւորը Տրիպոլիս ղրկելէ ետ կեցեր է։

Թուրքերէն լրագիրք կը ծանուցանեն թէ փետր. 10 էն ի վեր Տիարպէքիրի և Բարբերդի միջեւ տեղացած ձիւնին քանակութիւնն եւրեք կանգնուն հասած է, և թէ Բէրքիւքէն և Սալահիյէէն մինչեւ Պաղտատ հեղեղումներ տեղալով գետերն յորդած և տեղ տեղ հեռագրաթելերը խզուած են։ Այս պատճառաւ Պաղտատի և Բաղչի կողմերն հեռագրական հաղորդակցութիւնք յապաղումներ կը կրեն։ Դամասկոսի և Պերութի շրջակայքներն ալ շարունակ անձրեւ տեղալով Սուրիոյ հետ հաղորդակցութիւնք դժուարութեանց հանդիպած են։ Զմրան այս խստութեան պատճառաւ թղթատարաց երթեւեկութիւնք թէ՛ ծովու և թէ՛ ցամաքի վրայ կը յապաղին։

Կարինէն հետեւեալը կը գրեն առ Սթամպուլ.

«Գեղափոխական շարժում մը կազմաւորած լինելու ամբաստանութեամբ Կարնոյ մէջ ձերբակալեալ Հայք միշտ բանտն են, թէպէտ և կ'ըսուի թէ կայսերական կառավարութիւնը զանոնք բանտէն արձակելու հրաման ղրկած է։ Միայն երկու բանտարկեալք ազատ թողուեցան, հայր և որդի, որք ապըստամբական հրոսախմբոց համաղգեսաները պատրաստելու ամբաստանութեան ներքեւ էին։

«Այս կարծեցեալ դաւադրութեան գործն՝ ամենացաւալի տպաւորութիւն ըրած է գաւառիս խաղաղ ժողովրդեան, մանաւանդ իսլամ գիւղացւոց վրայ, այնպէս որ զրոյց տարածեցաւ Կարնոյ մէջ թէ Հայ գիւղացիք այս պատճառաւ կեղծուեր էին։

«Բաղաքային դատարանի անդամ խաչիկ էֆէնտի՝ դատի մը մէջ յայտնի կողմնակցութիւն ըրած լինելուն պատճառաւ՝ 20 Օսմ. ոսկի տուգանաց դատապարտեցաւ վերաքննութեան ատենին կողմէ։ Բացատրելի՝ խաչիկ էֆէնտի՝ ստորագրութիւն մը խարդախած լինելու ամբաստանութեամբ ալ դատի ենթարկուած է, և մինչև ցարդ ապացոյցք իրեն դէմ են։»

Գարատաղի պաշտօնական կլաս Ջերնակորա լրագիրը կըսէ թէ Սերպիոյ թագաւորական գահոն թեկնածու Քարաեորկէվիչ իշխանին այցելութեան կարեւորութիւնը չափազանցուած է, և թէ անհիմն են այն քաղաքական դիտումները զորս օտար մամուլը կը վերագրէ Քարաեորկէվիչ իշխանին Զէթինեէ ընակելուն։ «Ամեն ազգէ օտարականք Գարատաղ կ'երթան յայցելելութիւն, ինչո՞ւ համար արգիլենք Սերպիացւոց մեծ ազատարարին թոռան, որ մեր երկիրը չգայ, կը գոչէ յիշեալ լրագիրը։ Քարաեորկէվիչ իշխանին և Գարատաղի իշխանին դուստր Զորքա իշխանուհւոյն միջեւ առաջադրեալ ամուսնութիւնն անուղղակի կերպիւ կը հերքուի։

Նուցանեմ թէ Օգիրիս անուն անգլիական շոգենաւն երէկ իրիկուն մայրաքաղաքիս Նաւահանգիստէն մեկներ է Եգիպտոսի ջուրերն երթալու համար, ուստից անգլիական զօրաց մէկ մասն առնլով Հնդկաստան պիտի տանի եղեր։

Լա Թիւրքի կը ծանուցանէ թէ նախընթաց օրը Բէրա Ցոլապ-Տերէի թաղն արիւնահեղ դէպք մը պատահած է։ Ցոյն երիտասարդ մը, որ Հայ աղջկան մը հետ ամուսնացած էր, յանախ վէճի կը բռնուէր իւր զոքանչին հետ, որովհետեւ այս վերջինը չարունակ յանդիմանութիւններ կ'ուղղէր իւր փեսին՝ անվայել ընթացքին պատճառաւ։ Փեսայն զոքանչին այս ընթացքէն ձանձրացած՝ դանակ մ'առնլով անոր փսին կը խոթէ։ Խեղճ կնոջ վիճակը յուսատական է։ Զարգարած փեսայն բռնուելով Ղալաթա Սարայի բանտը դրուեցաւ։

Վագրիթ Օսմ. պաշտօնատարաց ամսականներուն անվճար մնալուն անպատեհութեան վրայ խօսելով կ'ըսէ թէ կայսերական կառավարութիւնը՝ պաշտօնատարաց ամսականները մարելն սկսեալ ամսէ ամիս վճարելու համար միջոց մը գտնելու ետեւէ է։ Բ. Դռան այս մտքի բանակցութեան մնած է Օսմ. կայսերական Պանքային հետ։

Գալով անվճար ամսականաց, Վագրիթ խորհուրդ կուտայ Բ. Դրան որ փոխանակ Հավալէ տալու, պաշտօնատարաց անվճար ամսականներէն մէկ մէկ մաս կտրելով կանխիկ վճարէ, որովհետեւ պաշտօնատարք, եթէ Հավալէ ալ առնուն, տեղանաւորաց զեղչել տալու պիտի հարկադրին։

Թեսալիոյ պետական կալուածոց և վագրֆներու խնդիրը կարգադրելու պաշտօն ունեցող Թուրքոյ-Հելլենական յանձնախումբն, որ Լարիսա պիտի գումարուի, դեռ չկսաւ իւր աշխատութիւններն։ Առաջին գումարումն հաւանակա՝ նաբար մարտ 1/13 ին պիտի լինի։ Հելլենական պատուիրակներն անցեալ կիրակի օրն Աթէնքէն մեկնեցան Լարիսա երթալու համար, ուր Օսմ. պատուիրակները կ'սպասեն իրենց Հելլենացի պաշտօնակցաց։

Ոստիկանութեան նախարար Ֆաղլը փաշա չորեքշաբթի գիշեր Բերայ երթալով, քանի մը ոստիկանութեան քմիսէրաց հետ անձամբ պտոյտի ելաւ և այս առթիւ ոստիկանութեան պահականոցներն ալ աչքէ անցուց և նոյն գիշերը Ղալաթա Սերայի ոստիկանութեան պաշտօնատունը կեցաւ։

Գերմանացի հնախոյզ մը Հալէպի Նէմրուտ կոչուած լեռան վրայ հինգ տարուց գերեզման մը գտած էր։

Հանրային կրթական Նախարարութիւնն այս գիւտին կարեւորութիւնն ի նկատ առնլով՝ կայսերական Թանգարանի տնօրէն Համոի պէյին յանձնեց որ այս մասին քննութիւն մ'ընէ։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտրա 1 Մարտ

Անգլիոյ պանքան իւր դրամագեղջը 0/0 ին 3 1/2էն 3ի իջուց։

Լոնտրա 1 մարտ

Այս աւուր Մորնինգ Բոսթ լրագիրը կըսէ. «Դեսպանախորհրդոյ նիստն, որ երէկ պիտի գումարուէր, տեղի չունեցաւ. Ռուսական դեսպան Պ. Մոնրէն հայմ իւր հրահանգները դեռ ստացած չլինելով։ Հետեւապէս ճշմարիտ չէ լրտեսանգներն։

Աւստրիոյ պատուիրակն առաջարկեց որ Եւրոպական յանձնախմբին պատահական լուծման իրբեւ պայման՝ դեսպանախորհրդոյ անգամոց ոմանց պահանջած միաձայնութիւնը գործադրուի նաեւ խառն յանձախմբին տեւողութեան համար։

Անգլիա եւ Ֆրանսա կը պնդեն թէ Ռուսիա պէտք է երաշխաւորութիւններ տայ թէ երբեք տուրք չպիտի առնու նաւարկութեան վրայ եւ արգելք մը չպիտի հանէ անոր դէմ։ Այս պայմանաւ միայն հաւանութիւն կուտան որ գետեզերեայ չինութիւնք հսկողութեան չենթարկուին եւ իրաւասութիւնը բացարձակապէս Ռուսիոյ տրուի։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Միացեալ Ընկերութեանց պարահանդէսն երէկ գիշեր տեղի ունեցաւ արտասովոր չքեղութեամբ։ Դեսպանական օթեակին ճակատը կը կրէր թուրքերէն արձանագրութիւն մը. «Եաշասուն մէարիֆբերլէր Բատիշահը մզը»։ Թատերաբեմին ճակատն ալ զարդարուած էր թուրքերէն արձանագրութեամբ մը. «Հազրէթը Ապտիւլ Համիտ Խանը, Խիւտա, սայէսինտէ ալէմի գելբիւր սէֆա»։ Թատերաբեմին առջեւ խոյոր տառերով նշանակուած էր «Կեցցէ Սուլթան Ապտիւլ Համիտ խան»։ Կանդեղները, ջահերը, դրօշակները ու դրասանկները սովորականէն աւելի առատ էին այս տարի։ Ընտրը ճաշակով զարդարուած էր նաեւ դեսպանական օթեակն, ուր վսեմ. դեսպանը ժամ 5ին մուտք գործելուն հետ՝ իւր մուտքն ողջունուեցաւ «Լա Մարսէյեզի» նուագովն, որ կը յաջորդեր «Համիտիէ մարշին»։ բուռն ծափահարութիւններ տեղի ունեցան ի պատիւ Ն. Վսեմութեան։ Պարերը մեծ աշխուժով կատարուեցան և տեւեցին մինչեւ առաւօտ, այլ բազմութիւնն այնքան հոծ էր որ անհնար էր ազատօրէն շարժիլ։ Բոլոր օթեակները լի էին նշանաւոր դերդատաններով, և Հայ իգականն սեռի գլխաւոր ներկայացուցիչներն էին Տիկնայք Ց. Լուսեան, Ս. Համամճեան, Գ. Կիւմիւշկերտան, Ա. Բէրթէվ, Մ. Ցակոբեան, Գ. Ասլանեան, և Օրիորդք Ա. Պըրունսուզ և Ե. Տատեան։ Դիմակաւորներէն ոմանք հիանալի զգեստներ կը կրէին, ընդհանրապէս Արեւելեան ճաշակով։ Անդիմակ էին բազմաթիւ օտարազգիք, որոց մէջ կը նշմարուէին զանազան խմբագիրներ և թղթակիցներ, մանաւանդ անոնք որք կարգադիր Մասնախումբի ցանկին մէջ գտնուելու պատիւն ունէին։ Պարահանդէսին վերջերը, ի նպաստ Միացեալ Ընկերութեանց վիճակահանութիւն մը տեղի ունեցաւ, որ բաւական մեծ հասոյթ մը բերաւ Ընկերութեան. վիճակահանութիւնը կատարուեցաւ 500 տոմսակաց վրայ, որոց 50ը շահեցան զանազան ոսկեղէն և արծաթեղէն առարկայներ. մէն մի տոմսակի գինն էր 20 ղրուշ, և Օրիորդք Զաուբճեան և Եարբէճեան զետեղեցին տոմսակներն մեծ յաջողութեամբ, մինչ երկարաձիգ դրօշի մը վրայ կը պարզուէր «Վիճակահանութիւն ի նպաստ Մ. Ընկերութեանց» արձանագրութիւնն և ձեղունէն կը տեղային վիճակահանութեան երփներանգ ազդագիրներն։ Հասոյթը 1,000 ոսկւոյ մօտ կը կարծուի, և արդարութեան պարտք մ'է խոստովանիլ թէ Միացեալ Ընկերութիւնք այս յաջող արդիւնքը մեծապէս կը պարտին կարգադիր մասնախումբի անդամներուն, ըստ վիճակահանութեան տեղեկագրին, ներկայ տարւոյ պարահանդէսներուն թագուհին հանդիսացաւ, և Հայք օտարաց մէջ առաջին մրցանակն ստացան պարելու մասին, թէև մեք կը ցանկայինք որ աւելի պարկեշտ ճիւղերու մէջ ևս գերազանց հանդիսանային։

Այս առաւօտ գրութիւն մ'ըստացանք, որով ցաւ կը յայտնուի մասնաւոր դէպքի մը նկարագրութիւն լրագրոյս մէջ չհրատարակուելուն վրայ։ Անոնք որոց կը վերաբերի այս տողեր, անմիջապէս պիտի հասկնան թէ ինչ դէպք է այդ, ուստի յականէ յանուանէ յիշատակութեան պէտք չենք տեսներ։ Բայց ահա հրապարակաւ կը պատասխանենք այդ գրութեան հեղինակին, թէ մեր բոլոր ըսելիքն է յիշեցնել իրեն այն հանրածանօթ առած թէ. «Եթէ կ'ուզէք յարգուիլ այլոցմէ, յարգեցէք զայս։» Այս առած մանաւոր այժ կ'ստանայ երբ դրածը լրագրութեան հետ է։ Լրագրութենէն յարգուիլ ուզողներ պէտք է յարգեն լրագրութիւնն ու անոր ներկայացուցիչներն։ Օրինակի համար, հրաւէրներ կան, զորս յայտնի է թէ չպիտի կրնայինք ընդունիլ, կամ շատ փափաքող չենք ընդունելու, բայց որոց մեզ զլացումն յայտնի պակասութիւն մ'է այն յարգանաց զոր պէտք է տածել դէպ ի մամուլն, պակասութիւն, որ կատարեալ իրաւունք կուտայ մեզ նոյնը փոխարինելու մեր կողմէ։ Կան տեսակ մը դէմ մարդիկ, որք համոզուած լինել կը թուին թէ կրնան մարդու տեղ չդնել լրագրութեան ներկայացուցիչները, բայց թէ այդ լրագրութիւն պարտաւոր է յարգել զիրենք, գովաբանել իրենց արարքն ու արարողութիւնները։ Ադ, իրենց այս հակասական համոզում դէթ մեր մասին չպիտի կրնայ իրականութիւն գտնել, ո՛չ այժմ, ո՛չ ալ այսուհետեւ։ Կ'ըսենք դէթ մեր մասն, զի, վա՜ռք Աստուծոյ, չպակսիր չողոքարկ, գծուած մամուլ մը, որ պատրաստ է ամեն պատեհիւ, և մինչեւ իսկ անպատեհ կերպիւ, պէտք եղածէն աւելի մատուցանել իրենց այն ծառայութիւն, և մինչեւ իսկ խնդկարկութիւն, զոր սխալմամբ կը սպասեն այնպիսի լրագրէ մը, որ կ'ուզէ յարգել իւր արժանապատուութիւն և յարգել տալ զայն։ Աւելի չենք ծանրանար այս կէտի վրայ, զի կը զգանք թէ ամեն տարկայսէ վեր են մեր պահանջման օրինաւորութիւնն ու արդարութիւնը. բայց կ'ուզենք միանգամ ընդմիշտ ընել այս դիտողութիւն, որպէս զի ապագային մէջ թիւրիմացութեան տեղի չմնայ։ Եբէ ազգային կոբե-որ շահ մը ինդրոյ տակ է, Մ՝ասիսի սնէքեանն է յարբեալ շանտ՝ որ կը յարբէն ղէնդ։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ի ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

—=—

(Մեր պաշտօնական թղթակցէն.)

—

Երզնկա, 7/19 փետր. 1883.

Ահա համառօտ տեսութիւն մը տեղւոյս գիւղական կեանքի վերայ։ Երզնկայի գաւառին երես 25է աւելի զուտ և այլախառն Հայոց գիւղեր կան։ Սոցա մէջ մերձաւորապէս կը բնակին 4000 տուն է աւելի ազգայինք, ոյց բնակիչք առ նուազն եօթնական հաշուելով կը հասնին 7000 անհատի։ Իրենց նիւթական կացութիւն այնչափ գէշ չէ, և լաւ կրնայ լինել, եթէ աշխատասիրութեան և բարոյականութեան ոգին ընդհանրանայ, քանզի այս դաշտի մէջ հարստահարիչ և ղրկող ճանկեր շատ չկան, և չեն այնքան յանդուգն որպէս յայլ գաւառս Հայաստանի։ Արդաւանդ դաշտը կը փոխարինէ թափուած քրտինք։ Ամեն տեսակ բերք՝ ի բաց առալ ծովեզերեայ և կամ տաք կլիմայից վերաբերեալ արտադրութիւնք, իրենց աճումն ունին աստ։ Արմտեաց ամեն տեսակը, բուրաստանական թփոց, պարտիզից, ոդեաց և բանջարեղինաց ազգի ազգի պտղաբերութիւնք յառաջ կուգան։ Այս դաշտ բերքերու արտածութիւն ալ ունի իւր դրացի մի քանի գաւառաց հետ, սակայն խիստ քիչ։ Հողոց ցոնչութիւնն խիստ ետ մնացած

Դաշտի կլիմայական վիճակ երկու ծայրայեղութիւն ունի, թէեւ բացառիկ տարիներ ալ կը պատահին։ Ամառը խիստ տաք, իսկ ձմեռն, որ համարեա՝ թէ նոյեմբերի կէսէն սկսելով կը տեւէ ցվերջ մարտի, կծու է և ձիւնոտ։ Այս երկար ու տիսուր եղանակը չարունակեալ ծուլութիւն մ'է, որ գրեթէ մի ժառանգական ունակութիւն դարձած է տեղացի բնակչաց։ Ցունք կը պարենուորին աշնան ըսկիզբէն գրեթէ մի տարուան պաշարով։ Այս նախահոգութիւն պարտաւորիչ դարձած է հարուստ թէ աղքատի համար. յետին տնանկն գէթ քառամսեայ պարէն պիւր, ըվ-ջա, իւղ, վայտ եայն մինչեւ իսկ պարտքով նախապէս կը ապնտեսէ։ Այնուհետեւ գործեր ըստ մեծի մասին կը դադրին։ Քաղաքացիք կամ ի տան և կամ հասարակաց զբօսատեղիներ կը խմբին. իսկ գիւղացիք բոլորովին անգործ լինելով՝ կը խռնին քէյֆին գոմաշուք։ Ասն որ իւր ջերմութեամբ մեծ հրապոյր մ'ունի։ Եւ որովհետեւ մանաւանդ այս վերջինքս բան մը չեն գիտեր ո՛չ կրօնի, ո՛չ ազգի, ո՛չ հայրենեաց և ոչ որ և իցէ մի մտաւոր կամ բարոյական նիւթի վերայ, կը մղուին հոն ուր որ առաջնորդէ զիրենք տգիտութիւնը. իսկ սա քաջայայտ է թէ լաւ առաջնորդ մը չէ։ Զիրեար բամբասել, տերտէրը կամ վարժապետը (եթէ ունին) քաշքշել, սին խօսակցութեամբ, անօգուտ վէճերով ժամանակն սպաննել, մինչեւ որ նորեկ ծիծառն դարնան աւետիքը տայ։

Այժմ դիւրին է երեւակայել, թէ այս դատարկասուն կեանքն ի՞նչ աղտեղի և գարշ մոլութեանց մէջ չընկնիր. խաղամոլութիւն, արբշռութիւն, ցսփութիւն, իրար բզբտելու չափ յանձնապաստանութիւն, ի հաճոյս արբեալ ծնողին՝ բազմատարեայ մի խնջոյքի մէջ, անժամ, անչափահաս և յանկարծական նշանտուութիւն, յորմէ առանց հրամանի ամուսնութիւն, երբեմն առ նախանձու կամ քինու արդէն նշանելոց ուրիշներու կողմէն առեւանգում, կագ, կռիւ, որոյ ետեւէն կուգայ բաժանում, յուզում, հանէր յԱռաջնորդարան, կամ արդարութիւն առ կառավարութիւն, շարունակ երթեւեկ, ունայն ծախք, քաղաքի փողոցաց և դիւնեատուններու մէջ անպատակ դեգերում. հուսկ ապա աղքատութիւն, պանդխտութիւն կամ մահ։ Մի քանի գիւղեր այս անարգ վիճակի մէջ վերջին ծայրն հասած են։ Գարունը կամ ամառն երբ աշխատութիւն կայ, բնաւ գիւղացի չի տեսնուիր կառավարութեան դուռը, ոչ ալ յԱռաջնորդարան. ուրեմն անգործութիւնը կամ լաւ եւս անբարոյականութիւնն է այս ամենուն միակ պատճառ։ Սիրաս մորմոքեցաւ երբ լսեցի տեղացի նշանաւոր Պէկի մը է՝ ասելն թիւնը զոր դաւելով դրած ՝ ՝ ՝

ԱՆՈՒՇԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒՆ

(Գրեց՝ Գ. Ս. Ղ.)

Ինչպէս գրեցինք մեր նախորդ թուերուն մէջ, Հայրապետ Ներսէս Ա. Ամենայնի Հայոց Կաթողիկոսի Ս. Էջմիածնի Գահոյն վրայ դրուելու հանդէսը տեղի ունեցաւ Կիրակի, Հոկտեմբերի 23-ին։ Հանդէսին ներկայ գտնուեցան Ռուսաստանի Հայոց Ազգային Ժողովի ներկայացուցիչներ, Ռուսաստանի Հայոց Ազգային Ժողովի Ներսիսեան դպրոցի աշակերտներ, Ռուսաստանի Հայոց Ազգային Ժողովի Ներսիսեան դպրոցի ուսուցիչներ, Ռուսաստանի Հայոց Ազգային Ժողովի Ներսիսեան դպրոցի հոգեւոր դասատու Գարեգին Սրբազան Ալանեան, Ռուսաստանի Հայոց Ազգային Ժողովի Ներսիսեան դպրոցի տնօրէն Գարեգին Սրբազան Ալանեան, Ռուսաստանի Հայոց Ազգային Ժողովի Ներսիսեան դպրոցի հոգեւոր դասատու

ԳՐԱՊԱՏԱՐԱԿ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԺԱՄԱՑՈՒՅՑ — (Սիս-լ 1 Հուս. 1881 փետ. նոր տոմարով)

ԺԱՄԱՑՈՒՅՑ ԴՊՐՈՅ

ԴՊՐՈՅ ԺԱՄԱՑՈՒՅՑ

Ա. ԿԱՐՍ — ԱՐՏԱՇԱՏ — ԱՐԱՐԱՏ — ԱՐԱՐՈՅ — ԱՍԼԱՆԲԵԿ

Կարսից	Արտաշատ մեկնում	Արարատ մեկնում	Արարոյ մեկնում	Ասլանբեկ մեկնում
Ս. Գրիգոր	3,700	Ս. Գրիգոր	3,700	Ս. Գրիգոր	3,700	Ս. Գրիգոր	3,800
Ղարաքիլիսա	3,700	Ղարաքիլիսա	3,700	Ղարաքիլիսա	3,700	Ղարաքիլիսա	6,800
Սարիղամիշ	3,800	Սարիղամիշ	3,800	Սարիղամիշ	3,800	Սարիղամիշ	6,800
Սարի-Գամիշ	4,000	Սարի-Գամիշ	4,000	Սարի-Գամիշ	4,000	Սարի-Գամիշ	3,000
Ղարաքիլիսա	4,600	Ղարաքիլիսա	4,600	Ղարաքիլիսա	4,600	Ղարաքիլիսա	3,000
Ալեքսանդրապոլ	5,000	Ալեքսանդրապոլ	5,000	Ալեքսանդրապոլ	5,000	Ալեքսանդրապոլ	3,000
Ղարաքիլիսա	5,200	Ղարաքիլիսա	5,200	Ղարաքիլիսա	5,200	Ղարաքիլիսա	3,000
Ղարաքիլիսա	5,300	Ղարաքիլիսա	5,300	Ղարաքիլիսա	5,300	Ղարաքիլիսա	3,000
Ղարաքիլիսա	5,300	Ղարաքիլիսա	5,300	Ղարաքիլիսա	5,300	Ղարաքիլիսա	3,700